

5.12.2025

Kunnanhallituksille
Till kommunstyrelserna

Kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksesta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteeksi uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä vastaamaan kuntien uutta roolia sote- ja TE-uudistusten jälkeen. Uudistuksen lähtökohdaksi otettiin tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa. Valtionosuusuudistusta valmistelevaan asetettiin työryhmä toimikaudeksi 31.8.2023-31.12.2026. Uudistuksen pohjaksi teetimme selvityshenkilöiden raportin lisäksi tutkimuksia ja valmistelimme laajan aineiston, josta kerroimme pääpiirteitä kuntakierroksella lokakuussa.

Joutuimme kuitenkin toteamaan, että kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistusta ei ehditä viemään eteenpäin kuluvalle hallituskaudella. Hallituspuolueet eivät löytäneet kokonaisuudistuksesta sopua uudistuksen säädösvalmistelun ja eduskuntakäsittelyn vaatiman aikarajan puitteissa. Näkemysero uudistuksessa hallituspuolueiden välillä koski sote-tasauseriä ja järjestelmämuutoksen tasausta.

Valtiovarainministeriön valmistelutyö on tuottanut laajan ja ajantasaisen tietopohjan valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeista. Valtiovarainministeriö on julkaissut 5.12.2025 verkkosivuillaan uudistukseen liittyvää valmistelumateriaalia, kuten taustaselvityksiä ja laskelma-aineistoa. Materiaali on julkaistu valtiovarainministeriön verkkosivuilla osoitteessa vm.fi/valtionosuusuudistus.

Valtiovarainministeriössä selvitetään, onko järjestelmään mahdollista tehdä rajattuja, sitä selkiyttäviä muutoksia vielä tämän hallituskauden aikana. Kuntien oman talousvalmistelun aikataulujen kannalta liikkumavara on kuitenkin vähäinen ja mahdolliset muutokset ovat rajallisia. Kerromme tästä jatkotyöstä myöhemmin erikseen.

Kuntien tulevaisuudesta tarvitaan myös laajempaa keskustelua. Kuntakierroksen alla lokakuussa kerroimme kutsuvamme puolueita parlamentaariseen keskusteluun kuntien tulevaisuudesta. Tämä keskustelu alkaa joulukuussa eduskuntaryhmien kesken. Tilaisuudessa käydään läpi kuntien tilannekuvaa ja keskustellaan yhdessä mahdollisen parlamentaarisen, kuntien tulevaisuutta koskevan työn käynnistämisestä.

Om totalreformen av kommunernas statsandelssystem

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering uppställdes som mål att reformera kommunernas statsandelssystem så att det motsvarar kommunernas nya roll efter reformerna av social- och hälsovårdstjänsterna samt arbets- och närings tjänsterna. Utgångspunkten för reformen var målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland. En arbetsgrupp tillsattes för att bereda statsandelsreformen för mandatperioden den 31 augusti 2023–31 december 2026. Som grund för reformen lät vi utföra olika utredningar, bland annat utredarnas egen utredning, och beredde ett omfattande material, av vilket vi redogjorde för huvuddragen under kommuntornén i oktober.

Vi blev dock tvungna att konstatera att totalreformen av statsandelssystemet för kommunal basservice inte hinner framskrida under denna regeringsperiod. Regeringspartierna kunde inte enas om totalreformen inom ramen för lagberedningen och den tidsfrist som riksdagsbehandlingen kräver. Meningsskiljaktigheten mellan regeringspartierna gällde utjämningsposterna för social- och hälsovården och utjämnningen av ändringen i statsandelssystemet.

Finansministeriets beredningsarbete har gett en omfattande och uppdaterad kunskapsbas om behoven att utveckla statsandelssystemet. Finansministeriet har publicerat den 5 december 2025 på sin webbplats beredningsmaterial som hänför sig till reformen, såsom bakgrundsutredningar och kalkylmaterial. Materialet har publicerats på finansministeriets webbplats på adressen vm.fi/valtiosuusuudistus (på finska).

Finansministeriet utreder om det är möjligt att göra begränsade men förtydligande ändringar i systemet ännu under denna regeringsperiod. Med tanke på tidtabellerna för kommunernas egen ekonomiberedning är marginalen dock liten och eventuella ändringsmöjligheter är begränsade. Vi berättar separat om detta fortsatta arbete senare.

Det behövs också en bredare diskussion om kommunernas framtid. Under kommuntornén i oktober berättade vi att vi bjuder in partierna till en parlamentarisk, mer omfattande diskussion om kommunernas framtid. Denna diskussion inleds i december mellan riksdagsgrupperna. Vid evenemanget går vi igenom kommunernas lägesbild och diskuterar tillsammans inledandet av eventuellt parlamentariskt arbete om kommunernas framtid.

Kunta- ja alueministeri
Kommun- och regionminister

Anna-Kaisa Ikonen

Jakelu / Sändlista Manner-Suomen kunnat / Kommunerna i Fastlandsfinland

Tiedoksi / För kännedom Suomen Kuntaliitto / Finlands Kommunförbund